

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 4928/20

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופט י' אלרון

העותרת: אם תרצו - ציונות להיות או לחדול

נגד

המשיבים: 1. שר המשפטים
2. נציב שירות המדינה
3. קרן וקסנר

עתירה למתן צו על תנאי

תאריך הישיבה: ח' בסיון התשפ"א (19.5.2021)

בשם העותרת: עו"ד ערן בן-ארי; עו"ד זיו מאור

בשם המשיבים 1-2: עו"ד ליטל סדובסקי

בשם המשיבה 3: עו"ד מלכיאל בלס; עו"ד פנחס רובין;
עו"ד תימור בלן; עו"ד לירון קרס

פסק-דין

השופט ד' מינץ:

נתבקשנו בעתירה ליתן צו על תנאי המורה למשיבים 1 ו-2, שר המשפטים ונציב שירות המדינה (להלן: המשיבים), ליתן טעם מדוע לא יבטלו את התקשרותם עם משיבה 3 (להלן: קרן וקסנר או הקרן) ובכלל זה כל תכנית במסגרתה מעניקה הקרן מתנות לעובדי מדינה. לצד זאת נתבקשו סעדים חלופיים.

הרקע לעתירה

1. מזה עשרות שנים מעודד שירות המדינה את עובדיו לצאת להשתלמויות מקצועיות ולימודים אקדמיים, במטרה לשפר ולפתח את הכלים שעומדים לרשות משרתי

הציבור וכפועל יוצא מכך לטייב את השירות הציבורי בכללותו. בין היתר, החלו לצמוח תכניות הכשרה ניהוליות בשירות הציבורי. ביניהן תכניות פנים-ממשלתיות (למשל, קורס הצוערים של משרד החוץ ותכנית צוערים לשירות המדינה) ותכניות מטעם ארגונים שאינם חלק ממוסדות המדינה או השלטון המקומי, הפועלים ללא כוונת רווח (ארגוני "המגזר השלישי"). תכניות אלה יצרו מודל אחר להכשרת משרתי ציבור, הכולל לרוב הכשרה אינטנסיבית, מימון תואר אקדמי, מלגת קיום בזמן הלימודים, חשיפה ומימון לימודים במוסדות מקבילים בחו"ל, שבסיומן השמה וקידום ברחבי מגזר משרתי הציבור.

2. קרן וקסנר היא קרן פילנתרופית שהוקמה בארצות הברית בשנת 1977, והיא אחת מארגוני המגזר השלישי שמציעים תכניות הכשרה לעובדי ציבור נבחרים. בישראל מפעילה הקרן שתי תכניות, "תכנית העמיתים" ו"תכנית המנהיגות הבכירה". במסגרת תכנית העמיתים יוצאים מדי שנה עד עשרה מנהלים מצטיינים מהשירות הציבורי, רשויות מקומיות או המגזר השלישי, לשנת לימודים בבית הספר לממשל על שם קנדי באוניברסיטת הרווארד לקבלת תואר מוסמך במנהל ציבורי (MC/MPA). התכנית מיועדת כאמור למנהלים מצטיינים, להם ניסיון ניהולי מוכח, כושר מנהיגות ואופק שירות וקידום בתפקידי ניהול בשירות הציבורי. התוכנית נועדה לאפשר למשתתפים לרכוש כלי מנהיגות וניהול מתקדמים ולהתמחות בלימודים עיוניים הנוגעים לתכנון ולביצוע מדיניות ציבורית. ההשתתפות בתכנית כוללת מלגת שכר לימוד מלאה, פעילות נלווית, הוצאות נסיעה, ביטוח ומלגת מחייה, הממומנים על ידי הקרן. בנוסף, עובדי מדינה אשר נבחרו להשתתף בתכנית זכאים להיעדרות בשכר ממשרתם בישראל למשך 11 חודשי התכנית. עם סיום התכנית, חוזרים המשתתפים להמשך העשייה הציבורית תוך מתן התחייבות להמשיך ולעבוד בשירות הציבורי בישראל למשך שלוש שנים לפחות.

טענות הצדדים

3. העותרת טוענת כי ההשתתפות בתכנית היא בגדר מתנה, כמשמעותה בחוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979 (להלן: החוק), שמקנה הקרן לעובדי המדינה, ואין בסמכות המשיבים לאשר את קבלתה. לשיטת העותרת, הוראות החוק אינן מאפשרות כלל את קיום התכנית אותן מפעילה הקרן. שיתוף הפעולה בין המשיבים לבין הקרן אכן מבוסס על הוראה 51.62 לתקנון שירות המדינה (להלן: התקשי"ד), אולם העותרת סבורה כי בהתאם לחוק והתקנות מכוחו, אישור קבלת תמורה הניתנת בתכניות הקרן יכול להינתן רק על ידי "ועדת ההיתרים", המוגדרת בסעיף 3 לתקנות שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1980 (להלן: תקנות המתנות). לפי פרשנות העותרת, החוק אינו מאפשר לעובד ציבור לקבל מלגת לימודים כלשהי שניתנה בקשר עם היותו עובד ציבור. יתרה מכך, נציבות שירות המדינה נותנת "יד חופשית" לקרן, שהיא כאמור גוף פרטי לחלוטין, לתת

מתנה לעובדי מדינה נבחרים בניגוד לדין. מתנה זו מובילה, בין השאר, להגדלת סיכויי הקידום של מקבלי המתנה לתפקיד בכיר בשירות המדינה. נוכח אי החוקיות הנטענת בהענקת המתנה על ידי הקרן, המשיבים השתמשו מחובתם לפעול בהתאם להוראות החוק ולחייב את המשתתפים בתכניות בתשלום שווי המתנה לאוצר המדינה.

4. המשיבים טענו בתגובתם כי דין העתירה להידחות. בניגוד לטענת העותרת, השתתפות בתכניות הקרן והמלגות המוענקות למשתתפים בתוך כך, אינן בגדר "מתנה", כהגדרתה בחוק. זאת, הן לאור לשון החוק והן לאור תכליתו. אין מדובר בטובת הנאה וה"תמורה" הנטענת כלל איננה תמורה, שכן ההשתתפות בתכניות הקרן מותנית בהסכמתו של עובד המדינה להמשיך ולשרת בשירות הציבורי במשך שלוש שנים לפחות מתום סיום לימודיו בתכנית. מעבר לכך, גם בבחינת התכלית, עולה כי אין לראות בהשתתפות בתכנית כ"מתנה". השתתפות עובדי מדינה בתכניות הקרן גם אינה מעלה כל חשש לפגיעה בטוהר המידות. ההיפך הוא הנכון. ההשתתפות בקרן נועדה להשביח את השירות הציבורי באופן שיביא לשיפור השירות לאזרח. אדרבה, קבלת טענות העותרת תביא להשלכות רוחב משמעותיות ואבסורדיות, כך שיימנע מהמדינה לקיים שיתופי פעולה עם גורמים חיצוניים אחרים לטובת פעילויות הדרכה לעובדי המדינה, שממומנים באופן מלא או חלקי על ידי הגורם החיצוני. מצב דברים זה יחטא לתכלית החוק, יפגע באיכותו של השירות הציבורי ויעמוד בניגוד לאינטרס הציבורי. המשיבים גם שללו את טענת העותרת כי נציבות שירות המדינה רואה בהיותו של מועמד לקידום בשירות המדינה בוגר התכנית שיקול רלוונטי העשוי להביא להעדפתו על פני מועמד אחר. בנוגע לטענת העותרת כי הם נדרשים לחייב את המשתתפים בהשבת שווי המתנה לאוצר המדינה, המשיבים טענו כי המשתתפים כלל אינם נכנסים בגדרי החוק, כאמור, ועל כן לא קמה חובת השבה מלכתחילה. יתרה מכך, אף לגופם של דברים אין בטענות העותרת ממש, מכיוון שעל פי החוק בסמכותו של שר המשפטים לקבוע בתקנות כי ישנם מקרים בהם ניתן לפטור את מקבל המתנה מתשלום.

5. הקרן הצטרפה לעמדת המשיבים כי דין העתירה להידחות. לטענת הקרן, המלגות שהיא מעניקה אינן בגדר "מתנה" שהחוק חל עליהן, שכן הן ניתנות למשתתפים בתכנית לטובת הציבור בישראל, על דעת רשויות המדינה, בשיתוף פעולה עימן כחלק משיפור ההכשרה המקצועית בשירות הציבורי. זאת תוך תשלום שכר לעובד מטעם המדינה וכנגד תמורה אישית משמעותית וברורה הניתנת על ידי כל אחד מהמשתתפים בתכנית. כמו כן, המדינה והשירות הציבורי, ולא המשתתפים בתכנית, הם הנהנים העיקריים ממנה. מעבר לכך, נוכח העובדה שמטרת התכנית היא שיפור השירות הציבורי בשילוב העובדה כי לקרן אין כל פעילות עסקית בישראל (ובכלל), אין חשש להטיית שיקול הדעת של עובדי

ציבור לטובת פעילותה בישראל, ומערכת היחסים המשולשת – הקרן, רשויות המדינה ועובדי המדינה המשתתפים בתכנית – אינה רלוונטית כלל להגדרת "מתנה" בחוק. בשולי תגובתה טענה הקרן כי נפל שיהוי כבד בהגשת העתירה, נוכח העובדה שהקרן פועלת באופן גלוי בישראל למעלה משלושים שנה בתיאום ובשיתוף פעולה מלא עם רשויות המדינה, וגם בשל כך דינה להידחות.

דיון והכרעה

6. לאחר עיון בעתירה, בתגובות לה ושמיעת הצדדים בדיון לפנינו, הגעתי לכלל מסקנה כי דין העתירה להידחות בהיעדר כל עילת התערבות. בעיקרו של דבר, טענתה של העותרת היא כי עובדי המדינה המשתתפים בתכניות הקרן עוברים על החוק ועל כן שיתוף הפעולה בין המשיבים לבין הקרן נעשה בניגוד לחוק ובחוסר סמכות. ברם, עיון בהוראות החוק ובהוראות התקשי"ר מגלה כי אין בטענות אלו ממש.

7. החוק קובע כי "מתנה" היא:

הקניית נכס שלא בתמורה או מתן שירות או טובת הנאה אחרת שלא בתמורה.

וסעיף 2 לחוק קובע כי:

ניתנה לעובד הציבור באשר הוא עובד הציבור מתנה ... ועובד הציבור לא סירב לקבלה ולא החזירה לנותנה לאלתר, תקום המתנה לקנין המדינה; ובמתנה שאין בה קנין חייב עובד הציבור לשלם לאוצר המדינה את שווייה.

ההגדרה בסעיף 1 לחוק דומה להגדרת מתנה הקבועה בחוק המתנה, התשכ"ח-

1968 (להלן: חוק המתנה), הקובעת כי מתנה היא:

(א) מתנה היא הקניית נכס שלא בתמורה.
 (ב) דבר-המתנה יכול שיהיה מקרקעין, מטלטלין או זכויות.
 (ג) מתנה יכול שתהיה בויתורו של הנותן על זכות כלפי המקבל או במחילתו של הנותן על חיוב המקבל כלפיו.

הגדרת מתנה בחוק היא אפוא הגדרה רחבה מזו הקבועה בחוק המתנה. הגדרה

רחבה זו נובעת מהאפשרויות הרבות להעניק טובת הנאה לעובד ציבור (מרדכי ראבילו חוק המתנה, תשכ"ח-1968 – פירוש לחוקי החוזים מיסודו של ג' טדסקי 152 (התשנ"ז)). הטעם לאיסור קבלת מתנה על ידי העובד ציבור נעוץ בכך שככלל, טיפולו של עובד

ציבור בעניינו של אחר שנתן לו מתנה מקים מצב מובנה של ניגוד עניינים, שעשוי אף לעלות כדי עבירה פלילית (דפנה ברק ארז "המשפט המנהלי והמאבק בשחיתות השלטונית" משפטים ל"ז 667, 680 (התשס"ז)). ההסדר שנקבע בחוק נועד אפוא לנטרל את התמריץ של עובד הציבור לקבל מתנות אישיות, שעלול לגרום לו לקבל החלטות לא ענייניות תוך מעילה בתפקידו הציבורי. מטרה זו מושגת על ידי הסרת טובת ההנאה מעובד הציבור באמצעות הקנייתה למדינה תחת הקנייתה לעובד. ההסדר האמור גם מחליש את התמריץ של נותן טובת ההנאה, משום שאף הוא יודע שעובד הציבור ממילא לא ייחנה ממנה (טנה שפניץ ניגוד עניינים במגזר הציבורי למעשה ולהלכה 191 (2013)). מכאן מתבקשת השאלה האם ההשתתפות בתכניות הקרן היא בגדר מתנה בהתאם להוראות החוק?

8. כאמור, לפי סעיף 1 לחוק, מתנה היא הקניית נכס או טובת הנאה אחרת שלא בתמורה. קרי, הגדרת דבר מה כמתנה דורשת קיומם של שני תנאים: הראשון, הקנייה של נכס או טובת הנאה אחרת; השני, שטובת ההנאה ניתנת שלא בתמורה. בענייננו, המלגות שמעניקה הקרן ניתנות למשתתפים בתכנית לטובת הציבור בישראל בכללותו. זאת, על דעת רשויות המדינה והכוונתן, בשיתוף פעולה עימן כחלק משיפור ההכשרה המקצועית בשירות הציבורי. מטרת הקרן היא להיטיב עם כלל הציבור בישראל, שיחנה משיפור השירות הציבורי, ולא דווקא להעשיר את המשתתפים בתכנית או להיטיב עימם. הדרך להשגת מטרת הקרן של שיפור השירות הציבורי מחייבת הענקת מלגות לעובדי הציבור המשתתפים בתכניות. הלכה למעשה אפוא, למרות שההטבות מתגלגלות בסופו של ההליך לידיהם של המשתתפים בתכנית, הן ניתנות על ידי הקרן למדינה באמצעות העובדים המשתתפים. קיימת אם כן מערכת יחסים משולשת בין הקרן, המדינה ועובדי הציבור המשתתפים בתכנית. במסגרת מערכת יחסים משולשת זו, לנציבות שירות המדינה שליטה על זהות עובדי הציבור שישתתפו בהן בפועל, באמצעות הוועדה לבחירת המשתתפים בתכניות הקרן. מערכת היחסים והאינטרסים של הקרן, המדינה ועובדי הציבור הינה אפוא כך: הקרן מעוניינת לטייב את השירות הציבורי בישראל; לשם כך, הקרן מעניקה מלגות לתכניותיה באוניברסיטת הרווארד; המלגות, שניתנות לטובת המדינה מוענקות לעובדים שלהם מעוניינת נציבות שירות המדינה להעניק את ההטבה. על כן, על אף שהמלגות מוענקות בפועל לידי המשתתפים, מעורבות נציבות שירות המדינה בתהליך המיון מנתקת את הקשר בין הקרן לבין המשתתפים.

9. מערכת זו מוסדרת בהוראות התקשי"ר הרלוונטיות לענייננו, המפרטות לפרטי פרטים את ההסדר הכללי הקבוע בחוק. בסעיף 42.701 לתקשי"ר – סעיף ההגדרות של פרק 42.7, שעניינו "פרסים, מתנות וטובות הנאה" – מוגדרת "טובת הנאה", בין היתר,

כ"השתלמות על חשבון גופים עסקיים וגופים אחרים שאינם בשירות המדינה, שלא באישור הגורמים המוסמכים במשרד" (ההדגשה הוספה – ד.מ). היינו, שעה שנציבות שירות המדינה, שהינו הגוף המקצועי האחראי, בין היתר, על טוהר המידות של עובדי המדינה, מאשרת את ההשתתפות בהשתלמות במימון חיצוני, אין המדובר בטובת הנאה הניתנת על ידי מעניק ההטבה לידי העובד.

10. זאת ועוד. הרציונל מאחורי החרגה זו בתקשי"ר הוא העובדה שאישור ההשתתפות על ידי הגורמים המוסמכים, עליהם מוטל לבחון כי בשיתוף הפעולה עם הגוף המממן אין משום ניגוד עניינים, פגיעה בטוהר המידות או בסדרי מנהל תקין, מנטרל חששות אלה ומאיין את ההצדקה להטיל מגבלות במצב דברים זה. בענייננו, כעולה מתגובת המשיבים, השתתפות עובדי המדינה בתכניות הקרן מוסדרת בשיתוף פעולה בין נציבות שירות המדינה, ומתקיים הליך סדור של מיון ובחירת המועמדים, לרבות הליך של אישור השתתפות בהתאם להוראות פרק 51.6 לתקשי"ר, שעניינו "הדרכה מחוץ לשירות". עולה אפוא כי ההשתתפות בתכניות הקרן אינה בגדר טובת הנאה אסורה, עליה חלות הוראות החוק. כפועל יוצא מכך, אין מקום לחייב את משתתפי התכנית בתשלום שווי "המתנה" לאוצר המדינה.

11. מעבר לכך, אף אם נראה במלגות כטובת הנאה הניתנת למשתתפי התכנית, על פניו נראה כי גם התנאי השני בהגדרת מתנה בחוק, לפיו נדרש כי טובת ההנאה תוענק ללא תמורה מצד המקבל, אינו מתקיים.

12. דרישת התמורה הקבועה בחוק נובעת מהחשש המובנה לפגיעה בטוהר המידות, שכן הענקת מתנה לעובד הציבור מבלי שהוא מעניק תמורה כלשהי בעדה, עלולה להקים מחויבות של העובד כלפי נותן המתנה. בענייננו, ההשתתפות בתכנית כרוכה בהסכמתם של עובדי המדינה להמשיך ולשרת בשירות הציבורי במשך שלוש שנים לפחות מתום סיום לימודיהם בתכנית, כאמור. התחייבות זו, המגבילה את חופש העיסוק של המשתתפים, היא בעלת ערך כספי לא מבוטל (לדיון בסוגיה, ראו: ע"ע (ארצי) 38834-10-10 טמיר נתיבי אויר בע"מ – קמחי (8.11.2015); השוו גם: ע"א 6601/96 AES System Inc נ' טער, פ"ד נד(3) 850 (2000)). אכן, קיימת אי בהירות מסוימת בשאלה האם רכיב התמורה מצד המשתתפים שווה אחד לאחד בערכו לתמורה המתקבלת מהקרן – דבר הנדרש על מנת לקבוע כי תמורה מסוימת אינה מתנה. עם זאת יפים בהקשר זה דבריו של המלומד מ' ראבילו, שנכתבו בהקשר הכללי של מתנה וחוק המתנה:

”אין להוציא מכלל אפשרות, כי המקבל יהיה חייב לעשות מעשה בדבר-המתנה או להימנע מעשותו. בדרך-כלל, עשייה זו אינה גמול למתנה שהתקבלה. בחיוב כזה אין רואים גמול, אלא דבר המגביל את הנדבנות. למעשה במקרה כזה, כוונת הצדדים היא להקנות (ולקנות) נכס ללא תמורה בכפיפות לאותו נטל. ברור, כי אם הנטל המוטל על המקבל שווה (אובייקטיבית) להתעשרות הבאה מהמתנה, באופן שהמתנה היא למעשה אפס, אין כאן מתנה; שהרי חסרה התעשרותו של המקבל, המאפיינת את המתנה” (ראבילו, 188; ההדגשה הוספה – ד.מ.; וראו לעניין זה: סעיף 4 לחוק המתנה).

היינו התמורה שמעניק מקבל המתנה לנותן המתנה באופן המונע את התעשרותו של המקבל, יכולה לבוא לידי ביטוי בעשיית מעשה או בהימנעות מעשיית מעשה. או אז ההענקה לא תחשב כמתנה ובלבד שהשווי של המעשה או ההימנעות ממנו יהיה שווה ערך לשווי המתנה. במסגרת זו קביעת תמורה ראויה גם באמצעות תשלום כספי אינה תמיד מלאכה קלה (וראו למשל: דנ”א 2568/97 כנען נ’ ממשלת ארצות הברית, פ”ד נז(2) 632, 697 (2003)). המלאכה קשה עוד יותר כאשר נדרשים לאמוד שווי מעשה או הימנעות ממנו, והיא חייבת להימדד באופן פרטני בכל מקרה נתון (וראו: ע”א 6295/16 קוזלי נ’ מדינת ישראל, פסקה 29 לחוות דעתו של השופט נ’ הנדל (3.6.2019); וראו למשל קביעת שווי בהקשרים שונים: ע”א 767/11 להיגי נ’ עזורי, פ”ד סו(2) 853 (2013); ע”א 8553/19 אלכסנדר אורן בע”מ נ’ כהן, פסקה 11 לחוות דעתי (17.11.2020); ע”א 3137/15 עיריית חיפה נ’ קהילת ציון אמריקאית (בפירוק) (21.5.2018)). היה ולאחר ביצוע ההערכה אכן קיים הפרש בין שווי ההענקה הנמסרת למקבל ובין התמורה הראויה הניתנת על ידו לנותן, ההפרש יחשב למתנה (ע”א 624/80 אמארה נ’ נמני, פ”ד לז(2) 606 (1983)).

13. גם בענייננו, קשה כאמור לאמוד אם הערך הכספי של התחייבות משתתפי התכנית של הקרן להמשיך בעבודה הציבורית במשך שלוש שנים לאחר תום התכנית שוות ערך לשווי הכספי המופק ממנה. בהתחשב בכך שמדובר בעובדי ציבור בכירים מצטיינים המצטיידים בהשכלה ובהכשרה מקצועית מיטבית באחת מהאוניברסיטאות המובילות בעולם, דעת לנבון נקל שעובדים אלו שבאופן טבעי מהווים יעד אטרקטיבי לגיוס הון אנושי איכותי בשוק הפרטי, יכולים להשיא את השתכרותם, לעתים עשרת מונים מעבר לשכרם בשירות הציבורי. על כן, התחייבות המשתתפים בתכנית להתמיד במשרה הציבורית למשך שלוש שנים תמימות אינה דבר של מה בכך. מנגד, גם גובה ה”תמורה” הניתנת למשתתפים אינו ברור. ההשתתפות בתכנית מחייבת את המשתתפים להעתיק את מרכז חייהם, יחד עם בני או בנות זוגם וילדיהם, לארץ זרה. בהקשר זה נכונה המימרה הידועה, ”לא כל הנוצץ זהב הוא”. נוטה אני אף לחשוב כי התמורה אותה מעניקים המשתתפים עולה בהרבה על התמורה המתקבלת בידם מהקרן.

בשולי הדברים אעיר כי העובדה שהתמורה מצד המשתתפים מוענקת למדינה ולא לקרן, מחזקת את העמדה המפורטת לעיל לפיה המדינה כנציב שירות המדינה היא זו שמעניקה את ההטבה, באמצעות הקרן, מלכתחילה.

14. אולם מעבר ללשון החוק, גם בחינת תכליתו תומכת במסקנה כי חוק שירות הציבור (מתנות) איננו הפריזמה הנכונה לבחינת השתתפות עובדי המדינה בתכניות הקרן. התכלית העומדת בבסיס החוק והתקנות שהותקנו מכוחו היא כאמור להבטיח את טוהר המידות בשירות הציבורי, תוך מניעת הטיית שיקול הדעת של עובד הציבור בעצם קבלת מתנה (ראו: בג"ץ 7074/93 סויסא נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מח(2) 749, 790 (1994)). נוכח שיתוף הפעולה בין הקרן לבין נציבות שירות המדינה והעובדה שלנציבות תפקיד בבחירת העובדים המשתתפים בתכניות הקרן, הרי שהשתתפות עובדי המדינה בתכניות הקרן אינה מקימה חשש לפגיעה בטוהר המידות, אותו ביקש החוק למנוע. כאמור, ההשתתפות בתכניות הקרן אינה בעלת מאפיינים אישיים ואינה בגדר "מתנה" אישית הניתנת למשתתפים בקשר לתפקידם הציבורי הספציפי, אלא באופן רוחבי בשל היותם עובדי ציבור. זאת, נוכח מטרת התכנית – השבחת השירות הציבורי בישראל לטובת הציבור בכללותו. אכן, עובדי ציבור ספציפיים משתתפים בתכניות הקרן, אולם הם רק "אמצעי" להשגת המטרה – טיוב השירות הציבורי בכללותו. כמו כן, כפי שציינה הקרן בתגובתה והעותרת לא הצביעה על עובדה המצביעה אחרת, הקרן היא כאמור קרן פילנתרופית, ללא אינטרסים עסקיים בישראל או בחו"ל. בנסיבות אלה, קשה לסבור כי השתתפות עובדי מדינה בתכניות הקרן עלולה לפגוע בטוהר המידות בשירות המדינה.

15. בשולי הדברים אציין כי טענת העותרת לפיה השתתפות בתכניות הקרן משפיעה על קידומם של המשתתפים בשירות המדינה נטענה בעלמא וללא כל ביסוס.

16. ולפני סיום אוסיף כי העובדה שהעותרת הפנתה את העתירה באופן ספציפי כלפי תכניות הקרן, על אף קיומם של שיתופי פעולה דומים של גופים במגזר השלישי עם שירות המדינה, מעוררת קושי לא מבוטל. בהקשר זה, כאשר ביקשנו במסגרת הדיון לברר עם העותרת את השלכות העתירה, לו תתקבל, לגבי שיתופי פעולה נוספים של שירות המדינה עם גופים נוספים, התברר כי העותרת לא נתנה דעתה לכך, בוודאי לא במידה מספקת ולא היה בפיה מענה לשאלות על אודות שיתופי פעולה אחרים שיש למדינה עם גופים פילנתרופיים וגופים אחרים, ומה מיוחד, אם בכלל, את הקרן על פני גורמים אלו. מצופה מהעותרת, כעותרת ציבורית, להתייחס גם להשלכות רוחב של עתירתה ולא

לצמצם מבטה לשיתוף פעולה ספציפי. בהקשר זה, מבלי להתייחס לסוגיית זכות העמידה של עותרים ציבוריים ככלל ושל העותרת בפרט (וראו בהקשר זה: בג"ץ 1724/18 שמיר נ' שרת המשפטים ח"כ איילת שקד, חוות דעתו של השופט שטיין (11.6.2019)), מעצם יומרתם של עותרים ציבוריים לייצג ולהשמיע את קולו של ציבור רחב, נובעת גם החובה לפרוס תמונת מצב עובדתית רחבה בפני בית המשפט, לרכות התייחסות לשיקולי מדיניות הנתקפת על ידי העותרים. רוצה לומר, מגורם המתעבר על ריב לא לו, מצופה כי יכיר את הריב על בוריו (השוו: בג"ץ 5593/20 בילט נ' פרופ' רוני גמזו, פרויקטור הקורונה, פסקה 6 (12.8.2020); בג"ץ 837/19 פוקס נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 3 (4.2.2019); בג"ץ 6972/07 לקסר נ' שר האוצר, פסקה 24 (22.3.2009); לעתירה קודמת נגד הקרן, בהקשר אחר, שהוגשה אף היא ללא תשתית עובדתית מספקת, ראו: בג"ץ 3194/20 הליכוד תנועה ליבראלית נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 2 לחוות דעתו של השופט י' עמית(29.12.2020)). לקושי זה יש להוסיף את השיהוי הכבד שנפל בהגשת העתירה, כאשר העותרת לא הבהירה מדוע רק בעת הזו החליטה לעתור בסוגיה, שעה ששיתוף הפעולה בין הקרן לבין נציבות שירות המדינה החל כבר לפני כשלושה עשורים.

העתירה נדחית. העותרת תישא בהוצאות משיבים 1-2 יחדיו בסך של 7,500 ש"ח ובהוצאות משיבה 3 בסך 7,500 ש"ח נוספים.

ש ו פ ט

השופטת ד' ברק ארז:

אני מסכימה.

ש ו פ ט

השופט י' אלרון:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ד' מין.

ניתן היום, כ"ב בסיון התשפ"א (2.6.2021).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט

מרכז מידע, טל' 077-2703333, *3852 ; אתר אינטרנט, <https://supreme.court.gov.il> רכ 20049280_N05.docx